

*XXV DIALOG
DWÓCH KULTUR*

*XXV ДИАЛОГ
ДВОХ КУЛЬТУР*

**8-13
września
2025 r.**

**Lublin – Nałęczów – Puławy – Sulejówek –
Warszawa – Żelazowa Wola – Warszawa – Lublin**

Organizator

Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

Partnerzy

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie
Muzeum Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu
Akademia Humanistyczno-Pedagogiczna im. Tarasa Szewczenki w Krzemieńcu
Muzeum Fryderyka Chopina w Żelazowej Woli
Muzeum Dworek Wincentego Pola w Lublinie
Muzeum Bolesława Prusa w Nałęczowie
Muzeum Stefana Żeromskiego w Nałęczowie
Muzeum Czartoryskich w Puławach
Państwowy Instytut Wydawniczy
Stowarzyszenie Pisarzy Polskich

9 września 2025 (wtorek)

MUZEUM DWOREK WINCENTEGO POLA W LUBLINIE

10.00–10.30

- Powitanie uczestników XXV Dialogu Dwóch Kultur:
prof. dr hab. Grzegorz Nowik, Mariusz Olbromski, Switłana Bajtaluk, Tamara Sienina, Mykoła Matwijuk.

10.30–11.30

- **Wiktor Kowalczyk**, Muzeum Dworek Wincentego Pola w Lublinie, *Wincenty Pol a Kresy*
- **Waldemar Michalski**, Związek Literatów Polskich, Oddział Lublin, *Wołyń w życiu i twórczości Piotra Kobielskiego-Graumana.*

MUZEUM BOLESŁAWA PRUSA W NAŁĘCZOWIE

12.30–13.30

- **Dr Joanna Wiśniewska**, Muzeum Bolesława Prusa, *Obcy czy swoi? Bolesław Prus a Rosja*

- **Prof. dr hab. Monika Gabryś-Sławińska**, Muzeum Stefana Żeromskiego w Nałęczowie, *Rosja w twórczości Stefana Żeromskiego*

Muzeum Czartoryskich w Puławach

14.00–15.00

- Zwiedzanie Muzeum

15.00–16.00 – Przerwa obiadowa

10 września 2025 (środa)

MUZEUM JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W SULEJÓWKU

Konferencja historyczna: „Rosja, Moskwa i Moskale w historiografii Polski i Ukrainy”

9.00–10.30

- **Prof. dr hab. Grzegorz Nowik**, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku/Instytut Studiów Politycznych PAN, *Mity imperialne Rosji.*
- **Prof. dr hab. Olexij Sukhomlynov**, Uniwersytet Warszawski, **Dr Jerzy Sopin**, Mariupolski Uniwersytet Państwowy (obecnie w Kijowie), *Kulturowa iluzja wielkości Rosji a ambiwalencje wizerunku „dobrego Rosjanina”.*
- **Prof. dr hab. Lesia Aleksijewec**, Tarnopolski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny, *Raszczym we współczesnej przestrzeni historiograficznej Ukrainy.*
- **Prof. dr hab. Aleksandra Leinwand**, Instytut Historii PAN/Instytut Lwowski, *Odwieczna superbroń Rosji. Propaganda, kłamstwo, dezinformacja, manipulacja.*
- **Prof. dr hab. Viachaslau Shved**, Uniwersytet Warszawski, *Historiografia Polska o agresji Rosji przeciwko Polsce, Białorusi i Ukrainie w końcu XVIII – pierwszej połowie XIX wieku.*
- **Prof. dr hab. Anna Kapustian**, Krzemieńczucki Narodowy Uniwersytet im. Mychajło Ostrogradskiego, *Komunistyczna „kontrola polityczna” nad Polskim Instytutem Edukacji Społecznej w latach trzydziestych XX wieku.*

10.30–10.45 – Przerwa kawowa

10.45 –12.15

- **Dr Paweł Levchuk**, Instytut Sławistyki PAN, *Przewartościowanie języka rosyjskiego w życiu Ukraińców. Od języka komunikacji międzykulturowej do języka śmierci i agresji.*
- **Dr Uładzimir Padaliński**, Uniwersytet w Białymstoku, *Lew Okinszewicz (1898–1980) i jego badania nad cywilizacyjnymi podstawami procesu historycznego Europy Wschodniej i Białorusi.*
- **Prof. dr hab. Jerzy Grzybowski**, Uniwersytet Warszawski, *Między Berlinem, Moskwą, Warszawą i Kownem. Białoruskie dylematy polityczne w latach 1918 – 1921.*
- **Dr Piotr Głuszkowski**, Uniwersytet Warszawski, *Rosja w badaniach Jerzego W. Borejszy i Wiktorii Śliwowskiej.*
- **Dr Piotr Uwijała**, Polskie Towarzystwo Historyczne, Oddział w Katowicach, *Transport ukraińskiego materiału wojennego z Rumunii do Polski w 1920 r.*
- **Dr Stefan Artymowski**, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, *Wołodymyr Szewczenko w walce o pamięć historyczną.*

12.15–12.30 – Przerwa kawowa

Prezentacje książek

12.30–13.30

- **Dr Urszula Olbromska**, *O pamięci w kamieniu wyrytej... Polskie mogiły na cmentarzach pogranicza polsko-ukraińskiego.*
- **Monika Piechowicz-Kruk**, *Koło Lwowian w Londynie, Lwów. Kolebka harcerstwa polskiego w opracowaniu Ireny Wancerskiej.*

- **Dr Jan Kurek**, Uniwersytet Wrocławski, *Czesław Kurek, A kochasz Ty Polskę? Splątane nici nauczycielskiej drogi.*
- **Prof. dr hab. Walentyna Sobol**, Uniwersytet Warszawski, *Najnowszy numer “Studiów Polsko-Ukraińskich”.*

13.30–14.15 – Przerwa obiadowa

Konferencja literacka: „Imperium zła w dziełach polskich i ukraińskich”

14.15–15.30

- **Dr Jan Musiał**, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu, *Sowiety w literaturze polskiej. Retrospekcja nieoczekiwane odległa.*
- **Prof. dr hab. Nina Taylor-Terlecka**, Uniwersytet w Oxfordzie, *Rosyjskie lektury Józefa Wittlina (referat odczyta prof. dr hab. Anna Janicka)*

- **Prof. dr hab. Krzysztof Dybciak**, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, *Rosja w oczach pisarzy emigracyjnych.*
- **Dr Amelia Korzeniewska**, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu/Towarzystwo Naukowe im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, *Wątki rosyjskie w powojennym filmie polskim.*
- **Prof. dr hab. Dorota Heck**, Uniwersytet Wrocławski, *Bronisław Wildstein wobec komunizmu.*

15.30–15.45 – Przerwa kawowa

15.45–17.00

- **Prof. dr hab. Jewhen Nachlik**, Instytut Iwana Franki NAN Ukrainy, *Wizja Moskwy/Rosji w twórczości Szewczenki*.
- **Prof. dr hab. Jan Wolski**, Uniwersytet Rzeszowski, *Wszecobecna natura i ludzie z pamięci. Wołyń Czesława Janczarskiego*.
- **Dr hab. Wołodymyr Mykytiuk**, Instytutu Badań nad Twórczością Franki, *Geneza mentalnej skłonności Moskali do autorytaryzmu i despotycznego ustroju imperialnego w pracach historyczno-literackich Iwana Franki*.
- **Dr hab. Józef Ruszar**, Instytut Myśli Józefa Tischnera w Krakowie, *Tadeusz Nowak. Bezbożna religia bolszewików*.
- **Dr hab. Walerij Kornijczuk**, Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki, *Krwawy obraz ordy moskiewskiej w poezji Iwana Franki*.

17.00–17.15 – Przerwa kawowa

11 września 2025 (czwartek)

PAŃSTWOWE MUZEUM ETNOGRAFICZNE W WARSZAWIE

10.00–11.00

- **Powitanie uczestników XXV Dialogu Dwóch Kultur: Dr Magdalena Wróblewska**, Dyrektorka Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.
- Zwiedzanie wystaw: *Dwie dusze twórcy ludowego* (oprowadzanie współautorka wystawy **Amudena Rutkowska**) oraz *Prządek rzeczy. Magazyn Piotra B. Szackiego* (oprowadzanie kustosz **Patryk Pawlaczyk**).

11.00–11.45

- **„SPIEVY z-pad mosta”**. Występ chóru emigrantek z Białorusi i Ukrainy, wykonujących tradycyjne białoruskie pieśni oraz utwory z pogranicza słowiańskich terytoriów (Polski, Ukrainy, Litwy).

11.45–12.00 – Przerwa kawowa

12.00–13.15

- **XXV lat Dialogu Dwóch Kultur. Przeszłość – teraźniejszość – przyszłość**.
- Panel dyskusyjny z udziałem: **Heleny Hańkiewicz** (Muzeum Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu), **Prof. dr hab. Afanasija Łomakowycza** (Akademia Humanistyczno-Pedagogiczna im. Tarasa Szewczenki w Krzemieńcu), **Prof. dr hab. Grzegorza Nowika** (Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku), **Urszuli i Mariusza Olbromskich** (twórcy Dialogu Dwóch Kultur), **Tamary Sieniny** (Muzeum Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu). Prowadzenie: **Dr Emil Noiński** (Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku).

Konferencja interdyscyplinarna: „Sąsiedzi Polski i Ukrainy. Wspólne dziedzictwo kulturowe”.

15.45–17.15

- **Natalia Czekanowa**, Tarnopolskie Muzeum Krajoznawcze, *Nie tylko poeta, ale i pasterz. Dyskurs antyimperialny w działalności i przesłaniach metropolity Andrzeja Szeptyckiego*.
- **Dr hab. Jadwiga Kozłowska-Doda**, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, *„Zwyczajny człowiek” czy „święty”*. Językowy obraz kardynała Kazimierza Świątka w „Księdze wspomnień” osób duchownych i świeckich.
- **Prof. dr hab. Walentyna Sobol**, Uniwersytet Warszawski, *Dialog Filipa Orlika ze światem trwający trzy stulecia*.
- **Dr hab. Agnieszka Dudek-Szumigaj**, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, *Uwagi o języku XIX-wiecznej wsi nadbużańskiej (na podstawie twórczości literackiej Leona Kunickiego)*.

17.15–18.30

- **Prof. dr hab. Henryk Duda**, Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II, *Filologia i polityka. Przymiotniki „ruski” i „rosyjski” w języku polskim, rosyjskim i ukraińskim*.
- **Wasył Horbatiuk**, Narodowy Związek Pisarzy Ukrainy, *Represje reżimu kremłowskiego wobec Polaków na Ukrainie w latach 1937–1938 w dokumentalnej powieści „Wypędzeni z Raju”*.
- **Wiktor Melnyk**, Narodowy Związek Pisarzy Ukrainy/Stowarzyszenie Pisarzy Ukraińskich, *Obraz współczesnej Rosji w poezji Garriego Dudy*.
- **Anatoli Vialiki**, Instytut Historii Nauki PAN, *Wspomnienia żołnierzy Armii Czerwonej o wojnie polsko-bolszewickiej 1919–1920 r. w historiografii białoruskiej*.
- **Karol Parka**, Szkoła Doktorska Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II, *Językowy obraz zniszczeń wojennych w zapiskach pamiętnikarskich z okresu wojny polsko-bolszewickiej*.

18.30–20.00 – Kolacja w Restauracji Adelcia

13.15–14.00 – Przerwa obiadowa

14.00–14.15

- **Pro memoriam**
- **Maria Wrzeszcz**, Redakcja Encyklopedii Katolickiej KUL, *Pan Dyrektor. Andrzej Albin Paluchowski (1933–2017)*.
- **Konferencja: „Krzemieńiec – miasto wielu kultur”**
- **14.15–15.30**
- **Prof. dr hab. Mykoła Kuracz**, Akademia Humanistyczno-Pedagogiczna im. Tarasa Szewczenki w Krzemieńcu, *Internacjonalizacja edukacji pedagogicznej jako przeciwwaga dla imperialnych narracji. Doświadczenie i strategia Akademii Krzemienieckiej*.
- **Mykoła Matwijuk**, Zastępca Burmistrza Krzemieńca, *Współpraca gminy miejskiej Krzemieniec z miastami partnerskimi oraz z polskimi organizacjami społecznymi w warunkach wojny rosyjsko-ukraińskiej*.
- **Stanisław Lutkiewicz**, Muzeum Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu, *Z historii powstania i działalności Towarzystwa Odrodzenia Kultury Polskiej im. Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu*.
- **Dr Wołodymyr Sobczuk**, *Migranci z Moskwy w okolicach Krzemieńca – ostatnia tercja XVI wieku*.
- **Antonina Lisniczuk**, *Ogród Botaniczny w Krzemieńcu, Krzemieniecki Ogród Botaniczny. Percepcja sztuki przez pryzmat natury*.

15.30–15.45 – Przerwa kawowa

- **Dr Nadija Biłyk**, Stowarzyszenie „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego” w Tarnopolu, *Historia portretu Iwana Mazepy autorstwa Osypa Kurylasa w epistolografii*.
- **Małgorzata K. Piekarska**, Muzeum Niepodległości w Warszawie, *Bliscy sąsiedzi – polskie i ukraińskie stroje ludowe na pocztówce i w grafice. Wystawa w Muzeum Niepodległości – od idei do realizacji*.

17.15–17.30 – Przerwa kawowa

17.30–19.00

- **Tamara Markiełowa**, Redaktor Czasopisma „Żinka”, *Sztuka zrodzona z filozofii geniuszu: pointylyzm (chyba puentylyzm) Iwana Marcuzka jako fenomen kultury globalnej*.
- **Walerij Baczyński**, Tarnopolska Obwodowa Powszechna Biblioteka Naukowa, *Biblioteka jako*

przestrzeń dialogu międzykulturowego. Akcenty polsko-ukraińskie w interpretacji narracji historycznych.

- **Julia Bereżko-Kamińska**, Narodowy Związek Pisarzy Ukrainy, *Ukraińcy w Polsce. Historia ocalenia. Dokumentowanie doświadczeń życia w warunkach pełnoskalowej wojny Rosji przeciwko Ukrainie w ramach współpracy Ukrainy i Polski.*
- **Dr Yana Hladyr**, Instytut Sławiastyki PAN\Przyazowski Techniczny Państwowy Uniwersytet Mariupol-Dnipro, *Polsko-ukraiński dialog kulturowy w kontekście*

konfliktogenności katharsis sztuki ukraińskiej w treściach Instagrama ukraińskich mediów kultury (2022–2025).

- **Mykoła Prociw**, Muzeum Krajoznawcze w Brzeżanach, *Brzeżański gimnazjalista Franciszek Herpman – uczonec z Gliwic.*
- **Dr Michał Hinc**, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, *Zniewoleni wyzwoleniem. Propaganda marca 1945 w najnowszych dziejach Kaszubów.*

12 września 2025 (piątek)

MUZEUM FRYDERYKA CHOPINA W ŻELAZOWEJ WOLI

Spotkanie z muzyką i słowem

10.00–11.00

- Zwiedzanie Muzeum Fryderyka Chopina i parku

11.00–12.00

- **Koncert fortepianowy Marii Gabryś-Hejke** – Fryderyk Chopin: Polonez Ges-dur op. 71 nr 2; 4 Mazurki op. 30; Nokturn cis-moll op. 27 nr 1; Polonez fis-moll op. 44; 3 Preludia op. 28 nr 13 Fis-dur, nr 14 es-moll, nr 15 Des-dur; Scherzo b-moll op. 31.

12.00–13.00

- Prezentacje literackie: **Akompaniament Maria Baka-Wilczek**
- **Mariusz Olbromski**, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, *Prezentacja wierszy z tomu „Album krzemieniecki” (słowo wstępne prof. dr hab. Jan Wolski).*

- **Natalia Belczenko**, Ukraiński PEN-Club, *Prezentacja wierszy z tomu „Wilga”.*

- **Teresa Tomsia**, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, Oddział w Poznaniu, *Pytania o sąsiedztwo z poszanowaniem grobów. Prezentacja wybranych utworów z tomiku „Chłodne strugi” oraz wierszy Rafała Żebrowskiego z książki „Póki myśl krąży”.*

- **Małgorzata Borzeszkowska**, Stowarzyszenie Autorów Polskich, Gdański Klub Poetów, *Odłamki. Rok pierwszy (przekład Natalia Belczenko).*

14.00–14.45

- **Uroczystość złożenia kwiatów pod pomnikami Juliusza Słowackiego i Tarasa Szewczenki w Warszawie**

STOWARZYSZENIE PISARZY POLSKICH

DOM LITERATURY W WARSZAWIE

14.45–15.30 – Przerwa obiadowa

Konferencja literacka: „Romantyzm polski i ukraiński”

15.30–16.30

- **Prof. dr hab. Anna Nasiłowska**, Prezeska Zarządu Głównego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, *Powitanie uczestników konferencji.*
- **Agnieszka Wróblewska**, Wicedyrektor Państwowego Instytutu Wydawniczego, *Słowo do uczestników i wręczenie „Dzieł Zebranych” Juliusza Słowackiego, wydanych przez Państwowy Instytut Wydawniczy.*
- **Prof. dr hab. Marek Troszyński**, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa, *Czas na Słowackiego. Dzieje rękopisów i edycji utworów Juliusza Słowackiego.*
- **Prof. dr hab. Anna Nasiłowska**, Instytut Badań Literackich PAN/Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, *Juliusz Słowacki i Jan Matejko.*
- **Elżbieta Nawrocka-Panajota**, Fundacja Juliusza Słowackiego w Atenach, *Z Tajgi pod Akropol. Przypadki Zygmunta Mineyki na podstawie jego wspomnień w 100. rocznicę śmierci.*
- **Hubert Musiał**, Państwowy Instytut Wydawniczy, *Literatura polskiego romantyzmu w publikacjach Państwowego Instytutu Wydawniczego w ostatnim dziesięcioleciu.*

16.30–17.00

- **Koncert fortepianowy Marii Baki-Wilczek**: Fryderyk Chopin: Nocturn e-moll op. 72 nr 1; Mazurek e-moll op. 17 nr 2; Mazurek cis-moll op. 63 nr 3; Walc As-dur op. 34 nr 1.

- Ignacy J. Paderewski: Melodia Ges-dur op. 16; Pieśń Miłosna G-dur op. 10 nr 3; Krakowiak Fantastyczny H-dur op 14 nr 6.

17.00–17.15 – Przerwa kawowa

17.15–19.00

- **Prof. dr hab. Włodzimierz Toruń**, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, *Cień imperium. Przypadek Cypriana Kamila Norwida.*
- **Switłana Wynnyczenko**, Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki we Lwowie, *Testament Juliusza Słowackiego w ukraińskich przekładach.*
- **Oleksandr Gordon**, Narodowy Związek Pisarzy Ukrainy, *Zainspirowani Ukrainą. Sonety Adama Mickiewicza w języku polskim i w ukraińskich przekładach Natalii Horisnej.*
- **Prof. dr hab. Ludmiła Siryk**, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, *Europeizm jako idea i problem w koncepcji literackiej neoklasyków ukraińskich.*
- **Stefania Michalska**, Redakcja Kwartalnika „Akcent”, *Trójstyk literacki czyli spotkania poetów z Białorusi, Ukrainy i Polski.*
- **Dr Olga Yaruchyuk**, Wołyński Uniwersytet Państwowy im. Łesi Ukrainki w Łucku, *Literatura ukraińska w polskiej prasie międzywojennej.*

ORGANIZATORZY I PARTNERZY:

